

periode 1301-1400

versie: 01-08-2007

1303, 11 mrt., (Datum anno Domini M^oCCC^o tercio feria secunda post Oculi)

Henricus, zoon van Fissia, en Rutgherus Oppenwerve, schepenen te Arnhem, oorkonden dat Ermbertus Tegnele en Elizabet, zijn vrouw, erkend hebben, dat zij verkocht hebben aan heer Arnoldus, vroeger pastoor van de kerk van **Barnevelde**, hun huis en hof bij het huis van Arnoldus Scabbalch, terwijl Arnoldus de Meynarswike erkent heeft, dat hij verkocht heeft aan heer Arnoldus alle eigendomsrecht, dat hij op dat huis kon laten gelden.

lit.: Renting, R.A.D., Regestenlijst van de Schepenkistoorkonden uit het Rechterlijk archief van Arnhem. 's-Gravenhage, 1952, blz.14, nr. 39

1307, 21 jun., (feria IV ante festum Johannis Baptiste)

De bisschop bericht de priester van **Bernevelde** dat de zgn. bisschopstienden in zijn parochie aan hem (de bisschop) toekomen en niet door vroegere bisschoppen kunnen zijn verkocht aan Riquinus Plogh of zijn vader en beveelt hem op straffe van excommunicatie, ingaande over zes dagen, zijn parochianen te gelasten deze tienden aan de bode van de bisschop te betalen en hem te berichten, wat hij in deze heeft gedaan.

bron: Archief Nassause Domeinraad. ARA Den Haag, f. 1981, no. 99

lit.: Berkelbach van der Sprenkel, J.W., Regesten van oorkonden betreffende de bisschoppen van Utrecht uit de jaren 1301-1340. W.H.G.U, 3e serie, 1937, no. 66

1308, 5 jan., (Datum anno Domini M^oCCC^o octavo in vigilia Epyphanie Domini)

Gherardus Man, Nicholaus Winandus'zoon en Johannes Cisarius'zoon, schepenen te Arnhem, oorkonden, dat, in aanwezigheid van heer Henricus, hun pastoor, en heer Arnoldus de **Bernevelde**, priester van St. Katerina, en van henzelf, Arnoldus, zoon van wijlen Aleydis de Cimiterio, clericus, en Mabilia, diens zuster, een minnelijke schikking zijn aangegaan met heer Reynerus, hun moeders broeder, volgens welke zij hem vervallen hebben verklaard van de erfenis, welke hun moeder ten deel gevallen is of ten deel had kunnen vallen tengevolge van het overlijden van Rodulfus de Palude, hun moeders broeder.

lit.: Renting, R.A.D., Regestenlijst van de schepenkistoorkonden uit het Rechterlijk archief van Arnhem. 's-Gravenhage, 1952, blz. 27, nr. 81

1308, 14 jan., (Datum anno Domini M^oCCC^o octavo in die beate Pontiani)

Theodericus Winandus'zoon en Theodericus Monetarius'zoon, schepenen te Arnhem, oorkonden, dat Ludolphus Ponder met zijn vrouw en kinderen verkocht heeft aan heer Arnoldus, vroeger priester te **Bernevelde**, een jaarlijkse huur van 1 pond, uit het huis en de hof van Ludolphus.

lit.: Renting, R.A.D., Regestenlijst van de schepenkistoorkonden uit het Rechterlijk archief van Arnhem. 's-Gravenhage, 1952, blz. 27, nr. 82

1309, 17 sep.,

(blz. 20) "Dits mijns heren seggen tuisken harer Sueder van Abicwoude an die iene zide, ende haren Janne van Woudenbergh an die ander zide. Int eerste, als van den dike, dat die dijc leggen sal, als hi nu legghet, tote Sente Pieters misse toe, die naest coemt; ende hierentuisken sullen wi ons beraden ende onse seggen daerof seggen. Item van den tyende toit **Achtevelde**, die haren Everaerts is, seggen wi, datten haer Everaert wel vercopen mach ende met den penninghen loessen tieghens denghenen, diene te wets hevet, tuisken Sente Pieters misse in den lerten ende Paesken, alse zine letteren houden. Item van den rechte te Lottervelde, dat si enen menen rechter setten sullen, die van hare tuier wegghen rechten sal ende ellic zine grote nemen van den vervalde ende van den boeten. Des sel hebben haer Jan die driedele ende haer Sueder dat vierendeel. Ende waert, dat sijs niet overien dragghen en mochten, so sal die scouten van Amersfoert daer enen rechter setten, die rechten sal van hare beider wegghen, toit diere tijt toe, dat si overien dragghen. Voert van der viskerie seggen wi, dat ellic daer visken sal na zinen aendele. Item van der suaendrift seggen wi, dat haer Jan suaene houden sal in den Rijn na zire grote, alse him aneloepet na der grote van den water, ende desghelijx haer Sueder. Item van den goede te Rina, des him haer Jan becroent, is onse seggen: ist, dats him denket, dat hire recht an hevet, dat hi heren Sueder anespreke al daert te rechte ghelegen is, ende haer Sueder sel him recht doen sonder vertrecken. Ende den voercoep op dArke van den viske gheven wi denghenen, die eerst coemt ende meest ghelts ghevet. Item van den zes ponden, die haer Gizebrecht van Abicwoude bekent zoude

hebben heren Janne: vint men ze in zijn testament, so sullen wi him helpen met goeden trouwen, dat hi se weder hebbe. Item van den banne ende van den boeten, daer die paerde voir ghepant waren, want wi vonden, dat die boeten metten rechte niet vervolghet en waren, so deden wi die paerde weder gheven, ende dat seggen wi quite. Item van Gizebrecht **van Scaflaer** is onse seggen, dat hi him ofnemen sal met zire hant ten heyleghen der aneticht, die him heer Jan anetiende is, ofte beteren alsulken scade, also hi him ghedaen hevet, met zinen eede. Item van dien, dat haer Jan segghet, dat him rechts ghebreket op den Hoeven, is onse seggen, dat him haer Sueder al recht doen sal te zinen vermanen.

Item van den goede te Ymminghusen, dathouden wi an onse seggen, want wire noch enghiene wareit of en connen ondervinden. Item van Dorart sullen wi een onderzoic doen an den vroetsten ende den outsten, dient cont is, ende nadien, dat wi vinden, sullen wi elken tsine gheven ende toewisen. Item van der botter, die Moskets was des lombarders, omdat in een open orloch was ende hi in die stat woende, so vinden we dat quite. Item van Engbracht van Mandren: ist dat hi verzoent is met haren Janne, dat willen wi dat stade blive; ist, dat hi him beclagheth zijns paerts, so sel him haer Jan recht doen. Ghesegghet ter Horst te Sente Lambrechts misse."

bron: Immink, P.W.A., en A. Johanna Maris, Registrum Guidonis. Het zogenaamde register van Guy van Avesnes Vorst-Bisschop van Utrecht (1301-1317). Met aansluitende stukken tot 1320. Utrecht, 1969, blz. 72-74.

1310

Arnold de **Barnevelder** wordt provisor in het St. Catharijne Gasthuis te Arnhem.

lit.: Arnheemsche Oudheden I, blz. 183;

bron: Aantek. C.A. Nairac in Collectie Bouwheer in het Veluws Museum "Nairac" te Barneveld (Algemeen.7. Bevolking, personen, geslachten. A. Lijsten van ambtsjonkers, enz. enz.)

1311, 29 okt., (Anno Domini MCCCXI in Crastino Beatorum Apostolorum Symonis et Jude)

(blz. 95) "Dits mins heren segghen, also van Thidemans Ranken dode, dat die zone costen zal CC lb suarter tornoyse, enen koningstornoyse vor XVI d, ofte enen hollants vor II d. Des zal gaen ter erfsonde ende ter maechzone LXXX lb, ende ter voerzone LIII lb, die zal opboren Wolgher Ranke, Willam sijn broder, Thideman die Koning, Ecbert van **Bylare** ende Henric Volquins sone van **Bernevelde**; ende die sullen se deylen onder hoer maghe bi horen goedunkene. Ende droghen se niet overeen, so sal ment dielen bi onsen boden, die wy daertoe setten. Ende wy sullen hebben LXVII lb. Ende dit gelt zal gelden Arnoud Willams sone, Jan van Hoerhorst, Arnoud Jacobs sone van Vaernehesse ende Arnoud Buesekin Arnouds neve van Winninglare, elc sine grote met sinen maghen. Ende alle die andere, die met Thidemans dode woerden beclaget, die segghe wy quijt, want wy se metter waerheyt onschuldich hebben ghevonden. Ende dit geldt zal men betalen toe drien daghen. Die eerste dach zal wesen des Sonendaghes na Sente Jacobs daghe naestcomende, die andere dach des Sonendaghes na Sente Lambrechts daghe daer naest, ende die derde dach des Sonendaghes na Sente Martijns daghe daer naest. Ende ten myddelsten daghe so zal men voetval doen met C mannen, ende tviehondert zelemissen toe winnen, ende die cloestere toe winnen tusghen Noede ende Bodegraven; ende me(n) zal weder oervede doen, als wontlike is in den lande van Utrecht. Ende dit gelt zal men betalen tot Amersforde. Ende Wolfgher Ranke zal gheven Arnoud Willams sone ende sinen maghen XVI lb XIII s IIII d, ommedat hi die zone annamede, ende hi den rechter wan, dat hi sijn maechgelt pande; ende toe desen gelden gheve wy Wolfgher VII lb te helpe. Ende dit gelt sal men betalen doe desen vorseiden daghen. Ende die den doden naere sin dan dien levendighen, die en zal enghien maechgelt gelden, ende die effen na sin die sullen gheven ende nemen. Ende dit zal ghevredet wesen tot achte daghen toe na dien lesten daghe. Ende vel hiir enich stoot onder, dat houdew wy an onser verclaringe. Dit sin Otten borghen van Everdingke vor M lb: Ghisebrecht van Scalkwijn, Baernt van Scalkwijn, Henric Willams sone, Engelbrecht van Fluthen ende Jan die Zelander. Dit sin Arnouds borghen van Everdingke vor Vc lb: Willam Judfaes, Willam Willams sone van Scalwijn ende Vrederic Stoerm."

bron: Immink, P.W.A., en A. Johanna Maris, Registrum Guidonis. Het zogenaamde register van Guy van Avesnes Vorst-Bisschop van Utrecht (1301-1317). Met aansluitende stukken tot 1320. Utrecht, 1969, blz. 90-91.

1312

"Gijsbert van Ruele"

1312, 8 nov., (Anno Domini MCCCXII feria IIII post Omnium Sanctorum)

(blz. 32) "Dese leggen vredelois van Gizebrechts Buisdoit, bi Everaerts Buis claghe zijns broders: Wlfgheer Ranke, Wlfgheer zijn soen, Gert Lidse zijn broder, Willaem Stake zijn broder, Clais die Moyer zijn broder, Henric Volcwijn sone, Volcwijn zijn broder, Gosewijn zijn broder, Thomaes zijn broder, Egbrecht Belien sone, Lubbrecht **van Scaflaer**, Wlfgheer zijn broder, Zegher zijn broder, Meus **van Scaflaer**, Gert van der Beke, Egbrecht van Daetslaer, Willaem Sempel, Thideman van Malkenhorst, Thomas van Vanevelde, Jacop zijn soen, Ment zijn soen, Jan van Berencampe.

bron: Immink, P.W.A., en A. Johanna Maris, Registrum Guidonis. Het zogenaamde register van Guy van Avesnes Vorst-Bisschop van Utrecht (1301-1317). Met aansluitende stukken tot 1320. Utrecht, 1969, blz. 164

1313

"item in Officio **Gherderen** a fija ancilla Copparda computatio Amylii de **Bijler**"

bron: Collectie Bouwheer in het Veluws Museum "Nairac" te Barneveld (Algemeen.1. Geschiedenis en beschrijving.H.Copieën van wat door de eeuwen heen over Barneveld en omgeving is geschreven)

1313

Elyas van Woudegge, ook genaamd van Woldenberg, (roof)ridder te Renswoude, gebruikte in 1313 zijn goed als uitvalsbasis voor zijn roofridderpraktijken. In dat jaar liet Reynald I van Nassouw, graaf van Gelre, het kasteeltje "Huis van Woudegge" voor straf verwoesten. Elyas en zijn helpers waren verantwoordelijk voor de roof van paarden, koeien en andere bezittingen en het in brand steken van de goederen van hun slachtoffers. Hieronder: Gherart van Bidderscoten (**Bitterschoten**, onder **Barneveld** aan de huidige Helweg).

bron: Register Gidonis (akten van Bisschop Guy van Avesnes).

1313

Tienden te **Elspeet** worden gehouden door Herbert van Putten.

lit.: Beelaerts van Blokland, W.A., Doornsijk - Enspijk - Nunspeet - Elspeet. in: Bijdr. en Meded. ver. Gelre, deel XXVI, 1923, blz. 80

1313/1314

Lubbert de Scaflaer dient een verzoekschrift in.

1314

Gerdere (Garderen), in een landmeestersrekening.

lit.: Geldersche Plaatsnamen. in: Bijdragen en Mededeelingen ver. Gelre, deel XII, 1909, blz. 466

1323/1324

Lodewijk van Hessen neemt de graaf van Gelre **Barneveld** op de Velouw af.

lit.: Slichtenhorst; B., VI, blz. 115; XX-23, blz. 114?

1325-1336

"Dat goet to **Brilaer**" 1325 - 1336, in Reg. en rekening bisdom Utrecht, 678.

lit.: Geldersche Plaatsnamen. in: Bijdragen en Mededeelingen ver. Gelre, deel XII, 1909, blz. 464.

± 1325

In de Grafelijke Herfstbede komen **Lubbert en Melis van Schaffelaar** voor. Deze herfstbede wordt betaald door de hoeven Essen, Espeet, Estveld, Nosschoten en Horselaar ten oosten, en Harselaar, Surksom, Otelaar en Dronkelaar, Bylaar en Brielaar, Hurksveld en Glind, Bitterschoten, Schaffelaar, Schoonderbeek en Malkenhorst ten westen van het dorp **Barneveld**. Bij **Voorthuizen** wordt dan ook nog, als enige, Dusschoten vermeld.

lit.: Prins, A.H.J., Requiem voor een Gelderse ruiter, blz. 125

In de "Schatting van den lande van Gelre" wordt als een 'des greven luden' "**van Scaffeler**" genoemd.

lit.: Prins, A.H.J., Requiem voor een Gelderse ruiter, blz. 131-132

1326

Wedichem ontvangt Brand van Wedichem; **Boschoten** ontvangt Ricolt van Bo(e)schoten.

bron: Leenregister Gelre en Zutphen

"Een goet te **Wedinchem** te vorsterampter rechte helt Evert van Wedinchem anno 1326".

bron: Collectie Bouwheer, Garderen. 6. Onroerend goed. Landgoed Wenckum.

1330

Rutghero de **Brielaere** wordt beboet omdat hij een jachthond had doodgeschoten.

lit.: (Nairac, C.A.) Nog een oud hoekje der Veluwe, blz. 9

1333/1334

Kerspel **Barneveld** (in plaats van **Garderen**) komt voor het eerst voor in de Domeinrekening voor de Veluwe.

bron: Hert.Archief. Domeinrek. van de Veluwe 1333/1334, voorl.inv.nr. 372, RA Gld, Arnhem

1333/1334

Grafelijke rekening: Melis van **Scaffeler** wordt beboet wegens de 'aangraving' van woeste grond in het 'Herenveld', zonder voorafgaande toestemming: "...Item de communitate Barnevelde ab Amilio de Scaflaer de rectificatione sepus sue... 1 lb.

Item a Iacobo Oetlaer de rectificatione terre sue ... 4 lb

Item a predicto Brant et Lubberti de Estvelde de rectificatione fossati ... 2 lb, 8 sol."

"Berwico de **Estveld**, Ghysone de **Brylaer** et Amilio de Scaeflaer de una petia terra que vacuit ut divisa suie mencura* ... 30 pond. Recepta Johannes de Bryenen, Wynandt (van Arnhem?), rydder' Officiatorum Velua A° 1334"

lit.: Prins, A.H.J., Requiem voor een Gelderse ruiter, blz. 132; Rekening van Godefridus en Jacobus Byrwisch, 'officiati' van de Veluwe, 1333-1334. Rijksarchief Arnhem, Inv. Nijhoff, Rekeningen A, 1, m.

1333/'34

In de rekening van ontvangen tynsen over de ontgonnen gronden op de Veluwe komen onder het ambt **Garderen** in dit jaar voor:

De palude Gherderen dicte malescaep (wordt later Gerderbroyc genoemd) pro censu 9-12-2;

De palude **Coetwijn dicta Coetwikerbroec** pro censu 5-14-2;

De palude nova dicta **Bernevelderbroec**: 37-0-2;

De censu novo paludis dicta **Herzeloerbroec**: 17-4-10.

n.b. Deze laatste werd in 1335/'36 geboekt onder het ambt Garderen als "de censu nove paludis **Hersler** in parochia **Voerthusen**".

lit.: Wartena, R., Ontginningen en Wüstungen op de Veluwe. in: Bijdragen en Mededelingen Gelre, 1974/'75, blz. 36.

1333/1336

(uitgifte woeste grond)"Item de bonis Pypers prout iacent cum 3 iugeribus terre henghemunde de quibus attestaciones non habuit ...24 lb; item a Iacobo **Oetlaer** de rectificatione terre sue...4 lb; item a predicto Brant

et Lubberti de **Estvelde** de restificatione fossati...2 lb 8 sol; item de communitate **Barnevelde** ab Amilio de **Scaflaer** de rectificatione sepus sue...1 lb

bron: Rek. van Godefridus en Jacobus Byrwisch, "officiati" van de Veluwe, 1333-1334. RA Arnhem, Inv. Nijhoff, Rek. A,1,m;

lit.: Heringa, E., Tynsen op de Veluwe, Groningen, 1932, blz. 61 (bijl.)

1334

Philippus van Wessel wordt beboet met XII lb omdat hij bij het dorp **Garderen** een hinde gestroopt had.

doc.: Aantek. C.A. Nairac in Collectie Bouwheer.Algemeen. 7.Bevolking, personen, geslachten. A.Lijsten van ambtsjonkers, enz.enz.

lit: Nairac, C.A., Een oud hoekje der Veluwe, blz. 13, wordt het jaartal **1347** genoemd. Nairac verwijst naar Van Hasselt

1334

"Bernico de **Estvelde**, Ghysone **de Brylaer** et Anulio **de Scaeflaer** de una petia terre que racuit ut divisa suie mencura XXXY W.; Recepta Johannes de Bryenen et Wynandi Rydder Officiatorum."

lit.: Nairac, C.A., Nog een oud hoekje der Veluwe, blz. 11

1334

Die van **Voorthuizen** en **Essen** kopen het gebruik van hun heidevelden voor 100 pond.

lit.: Nijhoff, Is. An., Gedenkwaardigheden uit de geschiedenis van Gelderland, Arnhem, 1830, blz. XV

1334, 19 feb., (Datum anno Domini M^oCCC^o tricesimo quarto Sabbato post Invocavit)

Godefridus Wellekinus'zoon en Jacobus Biirwisch, schepenen te Arnheim, oorkonden, dat Johannes Bertholdus'zoon en heer Herenbertus, persona te **Gherderen**, overgedragen hebben aan Godefridus, zoon van Jacobus Biirwisch, het huis en land geheten "dy Schave", gelegen aan het Novum Forum tussen het huis van Ghreta Moerlins en dat van Johannes Otto's zoon, onder bepaling, dat Godefridus zal geven aan het gasthuis te Arnheim een jaarrente van 10 solidi, en aan de graaf zijn eigen tol en aan heer Herembertus een jaarrente van 1 pond uit het genoemde huis en land, welke jaarrente Herembertus, in geval van voorgenomen verkoop of bezwaring, eerst moet aanbieden aan de beheerder voor evenveel geld als aan een ander, waarbij Johannes en Herembertus beloofd hebben voor het ongestoorde bezit van dat huis en land jaar en dag in te zullen staan, en Johannes belooft heeft voor zijn zoon Henricus, dat hij desgewenst het bepaalde voor zover het hem aangaat, bekrachtigen zal.

lit.: Renting, R.A.D., Regestenlijst van de schepenkistoorkonden uit het Rechterlijk archief van Arnhem. 's-Gravenhage, 1952, blz. 103, nr. 308

1334-1340

De venen onder Ede, **Barneveld**, Doornspijk, Nijkerk, Putten, Heerde, (en) ook in de buurschappen Millingen, Tongeren en elders, ontgonnen.

bron: rekeningen over die jaren;

lit.: Nijhoff, Is. An., Gedenkwaardigheden uit de geschiedenis van Gelderland. Arnhem, 1830, blz. XV

1335

"Ex parochus **Gherderen, Caetwijn, Elspeet, Bernevelde & Vorthusen**. iijc xciii pulli"

1336

"In columpna **Gerderen**. De Jacobo de Vossen, quia seuut urborem in marca ubsque warandia. iijj lb. Recepta Udonis de Mekerem de Judicio toenis Velue."

1336, 6 feb., (Acta in Ermel.. feria tertia post Purificationem Beate Marie virginis)

Schuldbekentenis, groot 90 malder wintertarwe, met 10 malder per jaar gedurende 9 jaren te **Kootwijk** te leveren, voor Jacobus de Mallant, ten laste van Dewekinus de Tonsel.

bron: Archief van het Grote Convent of St. Mariegrave te Doesburg, inv.nr. 4360 (Van de Ven, blz. 355); Regest nr. 29: Jacobus Byerwisch, richter van Velua, oorkondt, dat Dewekinus de Tonsel erkend heeft schuldig te zijn aan Jacobus de Mallant 90 malder wintertarwe, te leveren gedurende de eerstvolgende negen jaren met tien malder per jaar in Cootwijk of binnen een halven mijl vandaar. (Oorspr.inv.nr. 4360).

1337-1393

"*Otten onser stad misselgier (metselaar) die tot **Bernevelde** ghelopen was ende brachte Philips Scrasser onser stad voerspraken (advocaat) sijn ghewant tot sinen rocke ... 7 – 11*".

bron: Draaijer, Willem (1925), Beroepsnamen voorkomende in de Cameraars Rekeningen van Deventer (1337-1393)

1339, ca.

Lankelaer

bron: Bo. 510a; Nomina Geogr.Neerl. II, blz. 154

1340 (zondag voor Pasen en in de herfst nae Jacobi (25 juli?))

Vrijgeld betaald in mei en najaar 1340 aan de hertog, o.a. ambt **Garderen**.

lit.: Heringa, E., Tynsen op de Veluwe. Groningen, 1932, bl. 35

1340, 4 okt., (Ghegheven ende ghesciet int iaer ons Heren dusent driehondert ende viertich, des wondsdaghes nae sente Michielsdach)

Goede Schrassert wordt door de abdij van Paderborn beleend met de goederen en tienden te **Wessel**.
"Datum per copiam sub sigillo Hermanni dicti Scope. Alle denghenen die desen brief sellen sien of horen lesen. Wi Ghise bider onthenghenesse Goeds abbet tsente Peter ende tsente Paulus van Paderborne, maken cont ende kenlic, dat voer ons quam Heyne van Bilaer ende verteech mit sinen vrien willen eweliken ende emmermeer in onse hant tot Goeden Scraassers behoef ende sier erfnamen, den tijnden gast iaerlicks den sinen ende erve to Wessel ende dien tijnden gast hebben wie beliet ende verlenighen Goede voerscreven ende sinen erfnamen mit desen brieve, behouden nochtan den bisscop van Utrecht daeran sine tijnde ende ons ende onsen nacomelingen al ons rechts. Hier an ende over waren mit ons bescoyden lude Servaes van Arlaer, Bessel sijn sone, Heyne Velike ende anders vele goede lude. In oirconde deser stucken heb wi onse seghel aen desen brief gehangen. Ghegheven ende ghesciet int iaer ons Heren dusent driehondert ende viertich, des wondsdaghes nae sente Michielsdach."

Origineel in Staatsarchief Münster, Urk. Abdinghof, nr. 137.

lit.: Sloet Goederen Petrus en Paulus, blz. 25 (230); Spaen, van, Repertorium Gelricum II, blz. 170.

lit.: Schouwen, G.A. van, De Kelnarij van Putten. Onderzoek naar den rechtstoestand harer bezittingen. Leiden, 1909 (D), blz. XL.

1341

"In de columpna **Gerderen** door Johannes Hoecs voert VI lb betaald omdat zijne honden eene ree hadden gevangen."

doc.: Aantek. C.A. Nairac in Collectie Bouwheer. Algemeen 7. Bevolking. geslachten, personen. A. Lijsten van ambtsjonkers, enz. enz.

1341

Geslacht Van Lankeren ('in columpna **Gerderen**'); **Vierhouten, Elspeet, Uddel, Dusschoten, Lyenden, Vossen, Stroede, Oudendorp**, Buffel(?)

"De Vicinus de Vierhouten, quia noluerent ducere ligna versus jussu pandatoris 11 pond; Item de Vicinius de Elspeet de concinuli 1 pond; item de Vicinus de Uddel, de eodem; Exposita Udonis de Mekerem, (...) Anno 1341."

lit.: Hasselt, G. van, Roozendaal als de prachtigste bezitting van enz. Arnhem, 1808, blz. 29

1343-1357

In tynsrol over deze periode komt Amelis van **Schaffelaar** voor.

lit.: Prins, A.H.J., Requiem voor een Gelderse ruiter, blz. 165.

1344, 25 mrt.

, (feria quinta post Dominicam qua cantatur Judica)

Henricus de Jamerlo en Hermannus Scriver, schepenen te Arnhem, oorkonden, dat Hermannus, de leerlooier, en Grote Ghesa, zijne echtgenote, overgedragen hebben aan heer Ermbertus, cureit van **Gherderen**, ten behoeve der vicarissen in de parochiekerk te Arnhem, een rente van 5 grooten 's jaars, gaande uit een stuk land, Uten Ghere genaamd, en andere goederen, welke Ghesa aanbestorven zijn door den dood van Woltrus de Wortreden.

bron: Afschrift in inv.nr. 6157, fol. 34 verso;

lit.: Graswinckel, Inv.Oud-Archief Arnhem, reg.nr. 94

1347

Philippus van Wessel wordt beboet met XII lb omdat hij bij het dorp **Garderen** een hinde gestroopt had.

lit.: Nairac, C.A., Een oud hoekje der Veluwe, blz. 13. Nairac verwijst naar Van Hasselt

n.b. In een aantek. van C.A. Nairac in Collectie Bouwheer. Algemeen 7. Bevolking, personen, geslachten. A. Lijsten van ambtsjonkers, enz. enz. n.b. in: wordt het jaartal **1334** genoemd.

1350, ca.,

Putten en **Voorthuizen** kerkelijk gescheiden; Voorthuizen heeft dan eigen pastoor.

lit.: Damen, C., De kellenarij van Putten op de Veluwe, in: Archief voor de gesch. v.d. Kath.kerk in Ned., jrg 16, 1974-2, blz. 305

1354/1355

"feria tertia post Lucie quando scabini equitaverunt **Gherderen** erga dye Vrien 36 lb. 9 s."

lit.: Alberts, W. Jappe, De stadsrekeningen van Arnhem. deel 1, 1353-1377. Groningen, 1967, blz. 27

1356

"Wessel van Buijtselaer"

1357, 15 apr.,

"Er waren moeilijkheden met Gelre, allereerst over de Veluwe, waar kennelijk de weg onveilig was gezien de post waarin vermeld is dat twee dienaren naar Amersfoort gaan en vandaar naar **Voorthuizen** om twee heren te waarschuwen tegen mogelijke hinderlagen; (...)"

bron: Cam.rek. II, blz. 462 (Doorninck, J.J. van, e.a., De Cameraarsrekeningen van Deventer. Deventer, 1888-1914, 7 dln.)

lit.: Rutgers, C.A., Jan van Arkel, Bisschop van Utrecht. Groningen, 1970, blz. 111

1358, 25 mrt.,

Jacob van Wessel getuigt na de dood van zijn broer door de abt van Paderborn met de goederen van **Wessel** beleend te zijn.

lit.: Sloet, Goederen Petrus en Paulus, blz. 25 (230); Spaen, van, Repertorium Gelricum II, blz. 170

1358, 11 jul.,

In een akte van belening van Jan van Appel met het goed Appel (Archief Kelnarij van Putten) komen onder meer de volgende personen voor: "her Florens cappellan der capellen to **Vorthusen**, Volquinis de Snidere, German de Poertere, Aled Landfredes sone en meyster Arnt de smet van Vorthusen."

bron: Schouwen, G.A. van, De Kelnarij van Putten. Onderzoek naar den rechtstoestand harer bezittingen. Leiden, 1909 (D), blz. XXX

1359, 2 sep., (feria secunda post Aegidii abbatis)

Nicolaus de Buren, vice-curatus in **Vorthusen**, en twee andere scheidslieden doen uitspraak in een geschil tussen het klooster te Paderborn en Everhardus de Westenappel over een pacht van 5 malder rogge van de goederen in Westenappell (Nijkerk).

bron: 16e eeuws afschrift in inv.nr. 173;

lit.: Slicher van Bath, Archief Kelnarij van Putten, reg.nr. 4

1358-1359

nuntio qui portavit litteram de Gerardo Gruter et Else quando fuerunt **Calenbroec** 3 s. 6 d.

lit.: Jappe Alberts, W., De Stadsrekeningen van Arnhem. Deel 1. 1353-1377

1365, 16 mei, (Ghegheven int iair ons Heren dusent drehondert vijf ende tsestich des vrijdaghes na sinte Zervaesdach)

tienden van **Wickelo, Someren, en Havelaar (Harselaar)** aan kapittel te Amersfoort beleent, worden later aan abdij verkocht. Bewijs van kwijting in 1407.

lit.: Sloet, Goederen Petrus en Paulus, blz. 25 (230) Spaen, van, Repertorium Gelricum II, blz. 170

Coenraad abt van Abdinghof geeft aan Rycoud Svartepot in leen de halve tienden te Wickeslo, Zomeren en Harslaer en het halve erf Westenvelde:

"Wij Coonraed bider ghenaden Goeds abt tot sinte Peter ende sinte Pauwels van sinte Benedictus oerde in der stat van Paderborne, make kenlic allen luden dat wij verliet ende verleent hebben, ende verliet ende verlenen mit desen open brieve Rycoud Svartepot half den tiende tot Wickeslo, half den tiende tot Zomeren ende half den tiende tot Harslaer ende half dat erve tot Westenvelde mit al horen toebehoren, egghen ende enden alst ghelegghen is, alsoe tot enen onversterflichen erleen en te verhergewaden alst versterft, binnen iaers mit vier ponden payments, daer men ghemeenliken pacht mede betaelt binnen Veluen, mit sulken vorwarden, dat Rycoud vorseyt, sijn erfnamen ende sijn nacomelingen dit voerseijde goet nijet scoren noch deijlen en sullen, ten si bi onsen wille; ende so wanneer dit vorsejde goed versterft, so salt comen op te olsten zoon, alsoe verre als daer zonen zijn ende en ware daer en ghenen zoen, so selt comen opte olste dochter ende waer daer ghenen zoen novh dochter, so selt comen opten naesten erfnamen ende ummer te commen opten naesten manhoofd, voer dat

wijfhoofd, daer si beijde effen na sijn. Ende wolden si dit voerseijde goet vercopen, so sullen sij ons of onsen amtman bieden den voorcoop voor sulken penninc, daert een ander voor hebben solde, ende dat sal wij hem weder zeggen ende onse beraed hebben dre maenden, ende en seijde wi hem des nijet weeder bynnen dreen maenden, so mochten si dat goet vercoopen wie si wolden sonder wedersegghen. Ende verbraken si enich van desen punten voerseijt in allen manijeren alse voerscreven is, so vallen si van allen rechte dat wi hem ghegheven hebben an desen voerseijden goede ende dit voergenoemde goet quame den vrij ende ledich weder an ons, onsen vrijen wille daermede te doen, sonder iemants wederzegghen. Ende si sullen ons iaerlix gheven te tinze neghen penninc op sinte Lambrechtsdach tot allen tinsrecht, een mudde rogghen ende een mudde ghersten hofmate op sinte Martensdach van pachte ende dat te leveren tot Putten in onsen hof. Sonder alrehande archeyt. Daer dit gescijede, daer waeren over ende ane Coep van Wessel ende Wijnant van Appel onse manne, haer Heijneman kelnaer, haer Gherardt van Merlo, priester, cureyt der kerken van **Voerthusen**, Claes van Arler ende Dideric van Aller, onse amtman ende anders vele goeder luden. Ende alle voergheven brieve zullen quijt ende doet wesen ende opdat dit vast ende stade blive ende onverbroken, so hebbe wi Coenraed abt voerseijt voor ons ende voer onsen nacomelinghen desen brief beseghelt mit onsen zeghel in kennisse der waerheyt. Ghegheven int iaer ons Heren dusent drehondert vijf ende tsestich des vrijdaghes na sinte Zervaesdach".

Origineel in Staatsarchief Münster. Urkunden Abdinghof, nr. 254.

lit.: Schouwen, G.A. van. De Kelnarij van Putten. Onderzoek naar den rechtstoestand harer bezittingen. Leiden, 1909 (D), blz. XXXVIII.

1367, 24 jul., (up sunt Jacobs avendts ynn denn Soemmer)

Diderick van Allaer, knape, amtman en schout in Veluwen, oorkondt, dat Everth van denn Besenn en echtgenote de Maet bij Westenvelde, gespleten uit Frederixguidth, te Appell heeft overgedragen aan Aernt, de smid te **Vorthusenn**.

bron: 16e en 17e-eeuwse afschriften in inv.nr. 73;

lit.: Slicher van Bath, reg.nr. 6

1367, 24 jul., (up sunt Jacobs avent iinde Soemer)

Gerard vann Merlo, pastoor **te Vorthusenn**, bevestigt en bezegelt een oorkonde van gelijke datum (als regeest nr. 6, zie hiervoor).

bron: 16e en 17e-eeuwse afschriften in inv.nr. 73,

lit.: Slicher van Bath, reg.nr. 7

1368, 4 dec., (Ghegheven int iaer ons Heren dusent driehondert achte ende tsestich op sente Barbarendach, der heyligher ioncfrouwen ende martelerste)

"Allen den ghenen die desen brief soelen sien of horen lesen doen wi verstaen Coenraet bider ghenaden Goeds abt tsente Peter ende tsente Pouwels tot Paderborne, dat wi beleent hebben ende belenen mit desen opene brive Philips den Scrasser den tijende gast de geteelt en de ghebouwet wert opten alinghen ouden erve tho **Wessel**, te houden van ons ende van onsen nacomelinghen ten Zutfaenscen lene, te verherghewaden als versterft tot Putten in onsen hof mit een pont goets gelts, alse dan ter tijt redeliken ende woentliken is, welc tijende gast of leen voerscreven wileneer Henric van Bilaer opdroeck ende vriliken ghaf abt Ghisen, onsen voervader tot behoef Goeden den Scrasser vorsz., mit desen voerseijden tijenden gast te behouden van hem ende van sinen nacomelinghen, behoudelic den bisschop van Utrecht sijn recht. Ende hier waren over onse mannen, alse Winant van Appel en Ricout Svartepot. In orconde des briefs beseghelt mit onse seghel. Gheheven int iaer ons Heren dusent driehondert achte ende tsestich op sente Barbarendach, der heyligher ioncfrouwen ende martelerste".

Origineel in Staatsarchief Münster, Urk. Abdinghof, no. 276.

lit.: Sloet, Goederen Petrus en Paulus, blz. 25 (230); Spaen, van, Repertorium Gelricum II, blz. 170

Abt Conrad van Abdinghof beleent Philipp den Scrasser met de tienden te **Wessel**.

lit.: Schouwen, G.A. van. De Kelnarij van Putten. Onderzoek naar den rechtstoestand harer bezittingen. Leiden, 1909 (D), blz. XLI-XLII.

1377

De landtol **Terschuur** wordt door de keizer aan Willem van Gulik gegeven.

1377

Steven van **Breler** tekent de verbondsbrief tussen Jan van Bloijs en sommige steden van de Veluwe.

bron: GV t.a.pl.

1378/79 (van Sente Remiysdaghe tot Sente Remiysdaghe)

Rekening van den Rentmeester aan deze zijde der IJsel, Godevaert die Rijc. Eerste gedeelte. Recepta (inkomsten). "XII. Tpachtcoerne. Item dat hontcoerne tot **Bernefelt**, dat beloopt 23½ mud gherstenscoerns Trichtsche maet".

bron: Heeringa, K., Rekeningen van het bisdom Utrecht, 1378-1573, 1^e deel, Rekeningen over het wereldlijk gezag van de bisschop, Utrecht, 1926, blz. 17.

1378/79 (van Sente Remiysdaghe tot Sente Remiysdaghe)

Rekening van den Rentmeester aan deze zijde der IJsel, Godevaert die Rijc. Eerste gedeelte. Recepta (inkomsten). I. (Tijnsen). 2. Die tijns in Emelant. (...) Item dien tijns tot **Bernevelt**. 31 s. 3 d."

bron: Heeringa, K., Rekeningen van het bisdom Utrecht, 1378-1573, 1^e deel, Rekeningen over het wereldlijk gezag van de bisschop, Utrecht, 1926, blz. 3.

1378/79 (van Sente Remiysdaghe tot Sente Remiysdaghe)

Rekening van den Rentmeester aan deze zijde der IJsel, Godevaert die Rijc. Eerste gedeelte. Recepta (inkomsten). XIV. Die tienden in Emelant. Die vijf roede-tienden die die abdt van Sente Pauwel plach te hebben voor 100 ponen, alsoe alsoe in der anderen rekeninghen voer dit jaer wael ghescreven staet: Van desen rodentienden vercoft ic die roedetiende van Heij ende **Glinde** Meijnsen Jacobssoen ende jonghe Jacob Nenninc om: 144 pond."

bron: Heeringa, K., Rekeningen van het bisdom Utrecht, 1378-1573, 1^e deel, Rekeningen over het wereldlijk gezag van de bisschop, Utrecht, 1926, blz. 20.

1378/79 (van Sente Remiysdaghe tot Sente Remiysdaghe)

Rekening van den Rentmeester aan deze zijde der IJsel, Godevaert die Rijc. Eerste gedeelte. Recepta (inkomsten). XX. Cortinghe van bestande, dat voer volle ghereckent is ontfaen. (...) Item van den tijns tot **Baernevelt**. 31 s. 3 d."

bron: Heeringa, K., Rekeningen van het bisdom Utrecht, 1378-1573, 1^e deel, Rekeningen over het wereldlijk gezag van de bisschop, Utrecht, 1926, blz. 224.

1378/79 (van Sente Remiysdaghe tot Sente Remiysdaghe)

Rekening van den Rentmeester aan deze zijde der IJsel, Godevaert die Rijc. Eerste gedeelte. Recepta (inkomsten).

XXI. Afterstal van rogghe.

Dit is dat af(ter)stal van rogghe. In den iertsen tot **Bernevelt** van den hontcoerns opten goede tot Cruncelaer: 2 mud roghs Trichts maet; Item Coep van Wessel: 4 mudde rogghe; Item Pannecoeken: 4 mud roghs; Item Wedichem: 2 mud roghs; Item Reyner van Wedichem: 2 mud roghs; item Lubbert van IJstvelt: 2½ mud roghs; Item Vranc van IJstvelt: 2½ mud roghs; Item Evert van IJstvelt: 1 mud roghs; Item Oede van IJstvelt: 2 ½ mud roghs; Item Vaerst: 1 mud roghs. Summa 23½ mud roghs.

Afterstal van ghersten.

Dit is dat afterstal van ghersten. In den iersten tot **Bernevelt** van den hontcorne Coep van Wessel: 4 mud ghertsen; Item Pannecoeken: 4 mud ghersten; Item Wedichem: 2 mud ghersten; Item Reyner van Wedichem: 2 mud ghersten; item Lubbert van IJstvelt: 2½ mud ghersten; Item Vranc van IJstvelt: 2½ mud ghersten; Item Evert van IJstvelt: 1 mud ghersten; Item Oede van IJstvelt: 2 ½ mud ghersten. Summa 20½ mud ghersten".

bron: Heeringa, K., Rekeningen van het bisdom Utrecht, 1378-1573, 1^e deel, Rekeningen over het wereldlijk gezag van de bisschop, Utrecht, 1926, blz. 229.

1378/79 (van Sente Remiysdaghe tot Sente Remiysdaghe)

Rekening van den Rentmeester aan deze zijde der IJsel, Godevaert die Rijc. Eerste gedeelte. Recepta (inkomsten). Bewissinghe van rogghe.

Item tot **Baernevelt** van den hontcoerne ontbreect: 23½ mud roghs. (...) Tot Bernevelt is dat hontcoern afterstedich van der ghersten 20 ½ mud. Ende daermede is die gherst bewijst."

bron: Heeringa, K., Rekeningen van het bisdom Utrecht, 1378-1573, 1^e deel, Rekeningen over het

wereldlijk gezag van de bisschop, Utrecht, 1926, blz. 230.

1378, 6 sep., (des Manendachs na sente Egidius)

"Des Manend. daer na den Stynen die tot **Bernevelde** ghelopen was an Joh. van Vloeten alse van den zaken daer hi onser stad vyant omme gheworden was 16 s."

lit.: Hullu, J. de. De Cameraars-rekeningen van Deventer, vijfde deel, tweede stuk, 1378-1379, blz. 149

1379

Een goed geheyt **Langler** (Barneveld) met synen tobehoren tot Zutphensen regten ontfinck Gyselbrecht van Stoutenberge.

bron: Schimmelpenninck van der Oye, A., Een kijke in de oude registers der leenen van "Het furstendom Gelre", I, blz. 12.

1379, 8 mrt., (des Dinxdachs na Sonnendacht Reminiscere)

"Des Dinx. daer na den vorsz. Egenberghe die ghelopen was mit onser stad breve tot **Bernevelde** tot Wagheningen tot Renen ende tot Utr. aan Joh. van der Eeze alse dat sine ghesellen onser burgher kerchove uytgheslagen hadden in der Veluen, 25 s."

lit.: Hullu, J. de. De Cameraars-rekeningen van Deventer, vijfde deel, tweede stuk, 1378-1379, blz. 216

1379, 24 mrt.,

Verdrag tusschen Jan van Blois en zijne gemalin Mechteld, Hertogin van Gelre, ten eenre zijde en Willem en Maria, Hertog en Hertogin van Gulik ter aandre zijde (nevens hun zoon Willem, hertog van Gulik): "...en hierom zoo hebben wij Johan graaf van Blois en Mechteld Hertogin van Gelre en Gravin van Zutphen en Blois vertegen en vertien overgegeven en overgeven alle steden en sloten, heerlijkheid, landen, lieden, mannen en dienstmannen, die wij of iemand van onsent wege in hebben en daar wij magtig zijn en in onze huldiging staan, sunderlinghe mit naemen Zalt-Bommel, Wageninghen ende Grunsvoert, binnen eenre maent nae datum des brieves onbegrepen, ende **Bernevelt** of wi mogen, ende daer mede soelen wij ende onse neve die here van Brederode onbegrepen wesen weer wij Bernevelt overleveren, of en doen."

bron: perk.brief nr. 478;

lit.: Nijhoff, deel III, nr. 53; Sloet, mr. L.A.J.W. baron, Grunsfoord en de Kortenberg, in: Bijdragen voor Vaderlandsche Geschiedenis en Oudheidkunde, 3^e Reeks, 1875.

"Den 24 Maart 1379 deed Mechteld met haar man, tegen een jaarrente en de aan haar door hertog Eduard toegekende inkomsten, afstand van alle hare rechten op het hertogrijk van Gelre, het graafschap Zutphen en op Bredevoort met het ambt. Binnen eene maand zou zij onbezwaard overgeven alle steden en sloten die nog in hare macht waren en in haar huldiging stonden, in het bijzonder Zaltbommel, Wageningen en Grunsvoort, ook **Barneveld** als zij het vermocht, de plaats was namelijk in het bezit van Reinald van Brederode, den machtigen vijand van hertog Willem. Mechteld zou in persoon naar die plaatsen gaan waar het noodig mocht zijn, uitgesacht Bredervoert dat wij daer nijet rijden en durven, mer wij soelen onze vrienden daar seijnden".

bron: Sloet, mr. L.A.J.W. Baron, Gerunsfoord en de Kortenberg, afz. afdruk uit Bijdragen voor Vaderlandsche Geschiedenis en Oudheidkunde, 3 reeks.

1380

In dit jaar zou Melis van **Bijlaer** een klooster hebben gesticht: het latere **Bijlerbosch**.

1380

Brand van Delen, beleend met "ten Hage" te Aanstoot bij Otterlo, beleend met het goed "tot Estvelt", **Barneveld**.

lit.: (Adelsboekje of Ned. Patriciaat?), 1940, blz. 192

1381, 12 mei, (Datum Traiecti anno Domini millesimo octuagesimo primo, duodecima die mensis Maii)

Florentius, bisschop van Utrecht, geeft aan abt en convent van het klooster te Paderborn het patronaatsrecht over de kerken te Putten en **Voerthusen**, en incorporeert hen bij het klooster.

Inlijving der kerken te Putten en **Voorthuizen** bij de abdij. Voorthuizen filia van Putten. Florens, bisschop van Utrecht, lijft de kerken van Putten en Voorthuizen in bij de abdij Abdinkhof, waarvan de abbas en

conventuis ius patronatus hadden, met toestemming van Rodolf van Ysendoorn, proost van St. Peter te Utrecht, aan wien toekwam institutio rectorum van die kerken. De abdij zal al de vruchten en voordeelen van die kerken genieten en een harer monniken tot pastoor aanstellen. Het geschiedde omdat de abdij door den oorlog verarmd was. In nomine Domini Amen-Florentius etc. Sancte promovetur religionis devocio ut etc.

lit.: Slicher van Bath, Kelnarij van Putten, 17e-eeuws afschrift in inv.nr. 295, reg. nr. 9; Sloet, L.A.I.J., De bezittingen van het Benediktijnerklooster van St. Petrus en Paulus te Paderborn, geheeten Abdinkhof, in Gelderland, enz., in: Versl. en Med. Kon. Ac. van Wetensch., afd. Lett., 3e reeks, deel 6, 1889, blz. 236, bijl.8; Veen, J.S. van, Stukken betreffende de kerken van Voorthuizen en Putten, in: Archief voor de geschiedenis van het aartsbisdom Utrecht, 37 (1911), blz. 302, bijl.I; Spaen, van, Repertorium Gelricum II, blz. 170, 393, 395; Damen, C., De kellenarij van Putten op de Veluwe. in: Archief voor de gesch. v.d. Kath. kerk in Nederland, jrg. 16, 1974-2, blz. 303; (bisschop is: Floris van Wevelinkhoven)

bron: Hoogeboom, L.A., Rondom twee torens, blz. 17)

1381, 15 jun., "Datum Bunne XVII kal. Iulii, pontificatus sanctissime in Christo patris et domini nostri domini Urbani, divina pro-videntia Pape VI anno quinto"

De kardinaal van St. Praxilis, pauselijk legaat, bevestigt de inlijving der kerken van Putten en **Voorthuizen** bij de Abdinkhof te Paderborn.

lit.: Spaen, van, Repertorium Gelricum II, blz. 395; Sloet, L.A.I.W. baron, De bezittingen van St. Petrus en Paulus,enz. blz. 31 (236)

1381, 13 jul.,

Philippus Schrassert verkoopt de tienden van **Wessel** aan Lubbert van der Maten t.b.v. het kapittel te Amersfoort.

lit.: Sloet, L.A.I.W. baron, De goederen van St. Petrus en Paulus, enz., blz. 25 (230); Spaen, van, Repertorium Gelricum II, blz. 170

1381, 1 nov.,

In rekening rentmeester Veluwe: inning van 36 voeder koren in het ambt **Garderen**. Voor elk voeder 19 oude grooten.

bron: Rekening van Arn. van den Gruythuys, rentmeester van Veluwe, van Margriet - Allerheiligen 1381. RA Arnhem; **lit.:** Nijhoff, Inventaris, Rekeningen A, 1, m; Heringa, E., Tynsen op de Veluwe. Groningen, 1932, blz. 35

1382

Seger van Emelar, Kerstiaen van Achteveld (tiende van Boescoten)

1383, 17 nov., (Dinsdag na St. Martensdag)

Willem van Ripen, priester van Amersfoort, verkoopt aan Brand Coppes, zwager van Wessel, de halve tiende over Adamsgoed van Delen te **Wessel**, die hij van Philippus Scrassers gekocht had.

lit.: Sloet, Goederen van St. Petrus en Paulus, enz., blz. 25 (230); Spaen, van, Repertorium Gelricum II, blz. 170;

1383, 29 nov., (Gegeven int jaer ons Heren dusent drye hondert drye end tachtentich op Sinte Andries-avont)

Willem van Steynbergen, richter in Veluwen, oorkondt, dat voor hem en zijn gerichtlieden Johan van Lawyc, Johan van Brienen Engelbertszoon en Aernt te Bocop, door Henric van Aller Servaeszoen, Gherselis zijn zoon en Diste zijne dochter, aan Wynolt, commandeur van **Callenbroeck**, ten behoeve van het godshuis van Sint Johan aldaar, overgedragen zijn 8 morgen turfveen in Grawenveen, gelegen tusschen het land van Fonck van der Weiden en van Gheryt van Vloewijc, en strekkende van Henric's land tot aan "de Laeck tot Hoeflaeck".

bron: Oud-Archief Harderwijk, Regest nr. 105

lit.: Berends, P., Het Oud-Archief van Harderwijk, deel I, blz. 45.

idem

Op Andriesavond heeft Henrick van Aller Servaessoon met zijn soon Garselis ende twee Dogters opgedragen aan Heer Winold, Bevelhebber van 't Jans Godshuys tot **Kallenbroeck** ettelijke mergen Turfveens in 't Graauwe Veen."

bron: Collectie Bouwheer, Veluws Museum "Nairac", band "Allerlei".

idem

Acte van transport van 8 morgen turfveen aan "het godshuis van Sint Jan of den hof te **Callenbroeck**", 13 November 29. 1 charter. Inv.nr. 1946

lit.: Berends, P., Het Oud-Archief van Harderwijk, deel I, blz. 340-341.

1385

Elspic (Elspeet).

lit.: Geldersche Plaatsnamen. in: Bijdragen en Mededelingen ver. Gelre, deel XII, 1909, blz. 465 (Bijdr. en Med. deel V, blz. 317)

1385, 9 nov., (Datum crastiono octavarum Omnium Sanctorum, anno Domini millesimo tricentesimo octuagesimo quinto)

Het kapittel te Amersfoort verkoopt aan de abdij van St. Petrus en Paulus te Paderborn de tiende in **Wessel**, uit de goederen, genoemd Overdaamsgoed van Deelen. Het bewijs van kwijting dateert uit 1407.

"Nos Gherbrandus decanus et capitulum Amersfordensis, ecclesie Traiectensis dyocezis, universis facimus manifestum, quod nos religiosos viris dominis abbati et conventui monasterii sanctorum Petri et Pauli Paderburnensis, ordinis sancti Benedicti, matura deliberatione et tractatu capitulari prehabitis, decimam in Wessel super bona quondam Ade de Deelen, in vulgari nuncupata Over-Daemsgoet van Deelen, quam alias a domino Lubberto de Maete, quondam decano nostro, et Hildebrando Knevel, laico, emptionis titulo comparavimus, utilitate dicte nostre ecclesie in hoc diligenter attentata pro centum et viginti quinque scudatis antiquis nobis in prompto traditis, solutis et in utilitatem eiusdem nostre ecclesie notabiliter expositis et conversis, a quibus etiam eosdem reliiosis in his scriptis aequitamus, dimittimus et in eosdem ac eorum monasterium omneius quod in eadem decima nobis et ecclesie nostre prefate quomodolibet competiit simpliciter et in totum transferimus, nec non omnes literas et instrumenta super dictam decimam, que etiam olim erat Philippi Scraassers, conscripta irrita, nulla et nullius momenti fore consenda presentibus dicimus, nihil aetionis seu iuris nobis et nostris successoribus in prefata decima penitus reservato, promittentes pro nobis et nostris successoribus bona fide premissa omnia et singula perpetuo rata et grata tenere et non vontrafacere vel venire aliqua causa vel ingenio verbo vel opere de iure vel de facto. In quorum robur et testimonium sigilla nostra presentibus litteris duximus appendenda".

lit.: Sloet, L.A.I.W. baron, De bezittingen van het Benediktijner Klooster van St. Petrus en Paulus te Paderborn, enz. blz. 32-33 (237, 238) **lit.:** Sloet, Goederen van St. Petrus en Paulus, blz. 15 (220)

1386

Ricart van **Roseler**, Hein **Sorkdam**, Gosen van **Dronckeler**, Jacob van **Schaffeler**

1386

Jacob van **Schaffelaer** is getuige van de uitdaging met de handschoen tussen Ricart van **Roseler** en Bronis Peterszoon.

1386

De abdij van Paderborn koopt de tienden van **Wessel** in het kerspel **Voorthuizen**, leenroerig aan de abdij.

bron: register van Abdinkhof.

lit.: Sloet, L.A.I.W. baron, De bezittingen van het Benediktijner Klooster St. Petrus en Paulus enz. blz. 25 (230)

1386, 2 jan.,

Brief van Alart heer van Buren en Beusichem, bij afwezigheid van de hertog van Gelre, aan de kerspellingen van **Garderen**, **Barneveld**, **Voorthuizen** en **Elspeet** om de bedde te betalen.

lit.: Sloet, J.J.S. baron, Brieven, uitgevaardigd door Alart, heer van Buren en Beusichem, als bewaarder van het land van Gelre, enz. Bijdr. en Meded. Gelre, 1902, deel V, blz. 317.

1389, 18 apr.,

Willem van Gulik, hertog van Gelre, geeft aan de broers Goeswijn en Garselis van den Gruijthuse, geheten van Aller, in erfpacht de wind van de windmolen binnen het kerspel van **Barneveld** voor zes

pont kleine pennijngen per jaar.

lit.: Nijhoff, Gedenkwaardigheden, I, blz. 155, no.144

1394, 11 feb., (des wonsdaghes na Sente Agathen)

"It[em] des wonsdaghes daer na eenen breefdregher die ons. stad enen brief brachte van den hertoghe van Gelre dat onse stad. twe van den scepen bi hem to **Bernevelde** senden soelden to drincghelde 2. gr."

bron: Meyer, G.M. de, De stadsrekeningen van Deventer, deel 1 1394-1400, blz. 49 (Tweede rekening van 1394).

1394, 14 feb., (Up Sente Valentinus dach)

"It[em] up Sente Valentinus dach bi lohan ter Poerten ende lohan die Hoyer die tot **Bernevelde** ghereden weren bi ons. heren van Utrecht ende den hertoghe van Gelre up den dach van der van Amersfoorden zake 5 gl."

bron: Meyer, G.M. de, De stadsrekeningen van Deventer, deel 1 1394-1400, blz. 49 (Tweede rekening van 1394).

1394, 9 mrt.,

Die helfte van den alingen guede van Achtevelt mit allen sinen thoebehoren gelegen in **Bernevelde** kirspeel baven naest Morr van Wessel, beneden in de Loesder kirspeel an den guede ther Haelhorst. Seger van Emelar verzocht en ontving.

lit.: Maris, A.J., Register Stichtse leenprotocollen uit het landsheerlijk tijdvak (1394-1581) nb. Komt ook voor op 21 mei 1407; 1425; 1434; 1440; 1498; 20 mrt 1518; 7 jun 1519; 17 jan 1524; 3 jul 1529; 31 okt 1556; 29 jul 1559; 12 jan 1576.

1394, 22 apr.,

Den tienden van den guede toe Brylaer, eggen ende eynden, hoge ende lege, mit allen sinen toebehoren als 't gelegen is in den kirspeel van **Bernevelde**. Gysen van Brylaer Heyn Gisen zoons zoon, zoals Heyne die te houden placht.

lit.: Maris, A.J., Register Stichtse leenprotocollen uit het landsheerlijk tijdvak (1394-1581).

1394, 11 mei,

Den tiende toe **Boesscoten**, item die **Espic ten Berne**, item die tiende ter Ost, item die tiende van **Rosseler**, item die tiende van **Horseler**, item die tiende van Venlaer, item die tiende te **Nossecoten** ende **Malkenhorst**, item die tiende van **Scaffeler**, item die tiende van **Sorxdamme**, item die tiende te **Hukenhorst**, item die tiende toe **Havickeshorst**, item die tiende toe **Achtevelt**, item die **Sconebeke**, item **Scaffeler**, item Nolencamp ende den Oldencampe.

lit.: Maris, A.J., Register Stichtse leenprotocollen uit het landsheerlijk tijdvak (1394-1581).

1394, 8 dec., (des dinxdaghes na Sente Martijns dach Translatio)

"It[em] des dinxaghes daer na [Sente Martijns dach Translatio] bi Hademan van Heten die ghereden was tot **Gherder** a Aernde van Bocop als mit hem te spreken van den zaken alse van ons. stad weerde 1. gl. 4 gr. 2 br."

bron: Meyer, G.M. de, De stadsrekeningen van Deventer, deel 1 1394-1400, blz. 55 (Tweede rekening van 1394).

1395 (de maandag na de 3^e vastenzondag)

"It[em] up den zelven dach enen knapen gheheten Huesloec die mit onser stad breve tot **Gherder** an Aernt van Bocp ghelopen was van den zaken dat onse burghere in der Veluen peerden hoelden soelden 10 gr."

bron: Meyer, G.M. de, De stadsrekeningen van Deventer, deel 1 1394-1400, blz. 106 (Tweede rekening van 1395).

1395

Catwyc (Kootwijk).

bron: Bronnen voor de geschiedenis der kerkelijke rechtspraak in het bisdom Utrecht in de middeleeuwen, blz. 101

lit.: Geldersche Plaatsnamen. in: Bijdr. en Meded. ver. Gelre, deel XII, 1909, blz. 468

1395, 15 nov.,

Hertog Willem van Gulik, geeft in erfpacht uit aan Gerselis van Herwen "die tiende groit ende smale van den goeden geheiten up ten Brande" (te **Kootwijkerbroek**).

bron; Achten Gelre in Düsseldorf

1396, 14 feb., (Valentini)

"Incipiunt reysen. Primo circa Valentini burgermeyster et alii **Bernevelde** mitten hertoghe. 12 lb, 10 s, 8 d."

lit.: Jappe Alberts, W., Stadsrekeningen van Arnhem, deel II, 1377-1401, blz., 297

1397 (di)

"It[em] up den zelven dach, Johan van Lymborch. die tot **Bernevelde** ghelopen was an Philipps Scrasser den voersprake dat hi tot Voerst comen soelde up ons. burgher daghe die daer vor der banc te done hadden 14 gr[oten]."

bron: Meyer, G.M. de, De stadsrekeningen van Deventer, deel 1 1394-1400, blz. 232 (Tweede rekening van 1397).

1399,

Tynsrol betreffende goederen in **Barneveld, Voorthuizen, Garderen en Kootwijk**.

bron: Repertorium Pfandgüter, Urkunde Nr. 1 in Fürstlich Salm-Salmsches Archiv (FSSA) te Anholt.

1399, 9 mrt.,

Jacob van **Schaffelaar** betaalt tyns voor goederen gelegen in Gelre aan pandbezitter Udo Talholt van de Batenburgse Pandschap. Betreft de volgende goederen: 1. 'in het Evertsbosje', 'in den Aerd', 'uit eigen goed', 'quod Lamberti Stephani' en 'emptis erga huismodi Everardi'. Jordeenken en Rutger van Schaffelaar betalen voor de "mediate Hardevelder Goor cum suis pertinentis (emptis ergum Joh(annes) de Hardevelt en z'n broers).

bron: Repertorium Pfandgüter, Urkunde Nr. 1 in Fürstlich Salm-Salmsches Archiv (FSSA) te Anholt.

lit.: Prins, A.H.J., Requiem voor een Gelderse ruiter, blz. 132/133.

1399, 27 jul., (St. Jacobsdach)

Item des Sonnendagen St. Jacobsdach omme vi tonnen ende gesant tot **Garderen** den Yegeren dat Wiltbraet ynne te salten ad viii gr. ende te binden ende bademen tsamen viii gr. Ende mede gesant ii loep salts ad lii gr. ende te Garderen te vueren i gln."

bron: In Rek.Vd.d.Bose. Ov.Rentmr. beg. 1399.

lit.: Hasselt, G. van, 's bijdragen voor d'oude Geldersche maaltyden. Arnhem, 2805, blz. 69

1399, 14 sep., (des heiligen Crucedach Exaltionis)

"Item dit syn die Schaepe die die Lewe gehadt hefft binnen dess tyt vurg. Yn den irsten op des heiligen Crucedach Exaltionis Wouter van **Bitterscaten** om xiii Lewenschaepe ad xxi gr. val. iiii gl. xxiiii gr."

lit.: Hasselt, G. van, 's bijdragen voor d'oude Geldersche maaltyden. Arnhem, 2805, blz. 65

1399, 16 sep.,

Dat guet ende tienden, geheyten ten Bylaer, gelegen in den kerspell van **Bernevelt**, mit torve, mit twige, hoge ende lege etc. Rycolt van Bylair na opdracht door Tydeman, zijn vader, zoals zijn vader en zijn voorvader het leengoed plachten te houden.

lit.: Maris, A.J., Register Stichtse leenprotocollen uit het landsheerlijk tijdvak (1394-1581)